

HRVATSKI glasnik

Godina XVII, broj 7

15. veljače 2007.

cijena 80 Ft

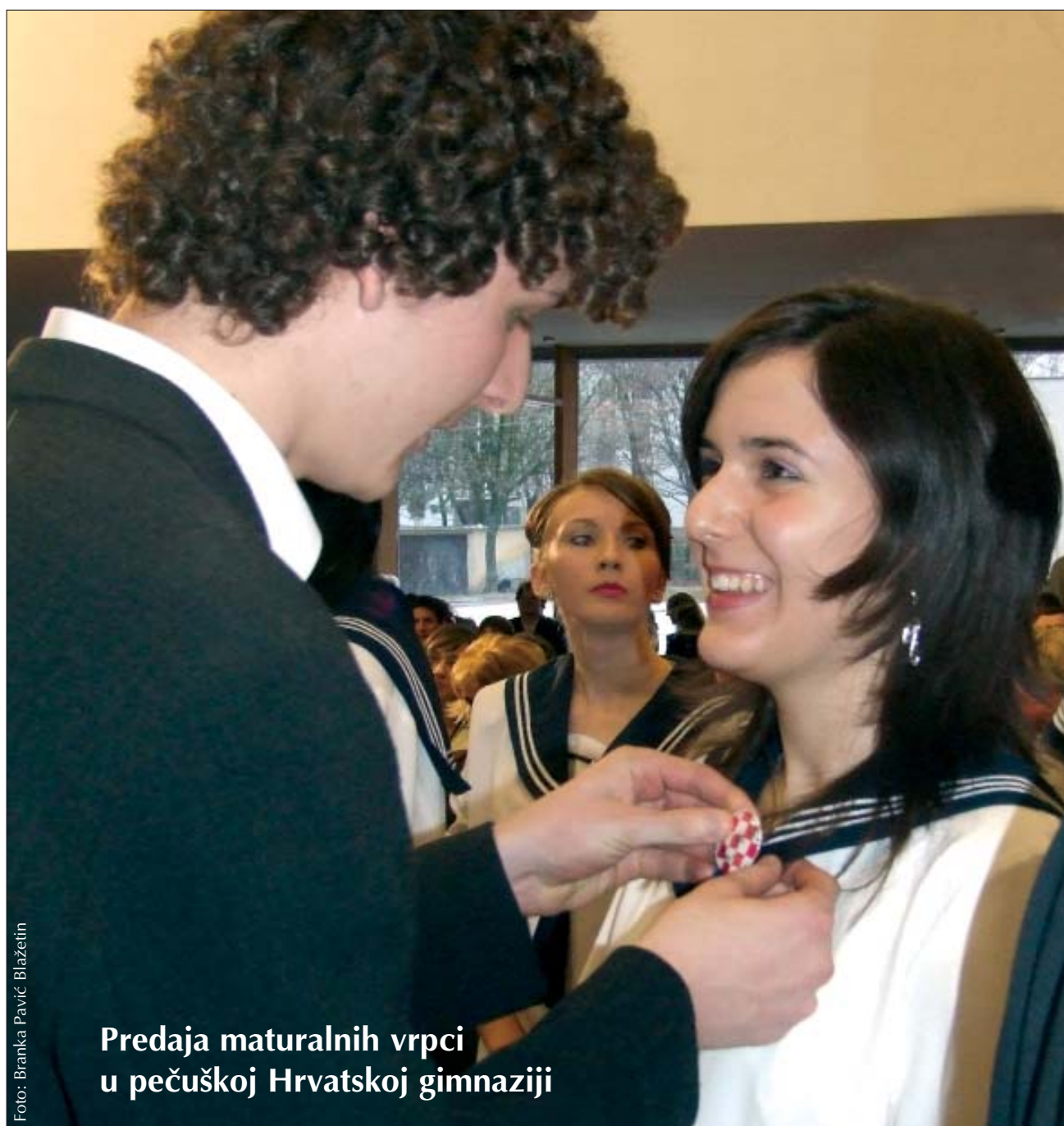

Foto: Branka Pavić Blažetin

**Predaja maturalnih vrpca
u pečuškoj Hrvatskoj gimnaziji**

Komentar

Kazališna igra je strast i darovanje u Gradišću!

Teatarska kola su se ganula u Gradišću, ljetos jako modernimi igrokazi. Pred kratkim smo mogli uživati u Petrovom Selu, a zatim i u Hrvatskom Židanu u premijeri dvih, još postojećih igrokazačkih društav u našoj regiji. Naravno, bolje bi se znali veseliti ako bi u ovo mesopusno vrime u već sel mogli proći čuti našu gradišćansku rič i zajedno bi se znali radovati s glumci, igrači da su ugodno otpodne ili večer napravili domaćinom ki gor ne znaju koliko truda, strpljenja, marljivosti i katkad i skubljenja, sudara leži u takovi produkcija. Kot negdašnja komedijantica točno znam što se zgoda za kulisami. Kako je teško dar tajedan dan prlje svaki mili dogi dan, svaku noć jur do dugčasa ponavljati tekst, vježbati mimiku, isprobati i najti najbolje i odgovarajuće poze za igru i potisnuti temperamentni zblud u neki napeti trenutki. Onda se jur polako i krvni tlak goribiži dar do neba, onda se jur i živci začmu protestirati i tiho šušcati, „no sad je pak dost bilo!“ Mine i to, a kad se zajde do premijere, igrači se opspaju s dvojbom, strahom će li se ugodati, će li se viditi, hoće li razumiti, primiti publika igru, kako je to najpr planirano? Toga svega je bilo u minuli tajedni u Petrovom Selu i Hrvatskom Židanu, ali publika u našoj regiji, u svakom naselju je jako zahvalna. Posebno moramo ovdje spomenuti starije ljude ki su negda još živili u tom da svaki vikend je gostovao kod njih u selu drugi teatar, svenek drugo društvo. No, po broju gledajući, ta publika je lje to lje to sve manja i manja, uglavnom prez mladine. Jedino u domaći seli sam vidila do zadnjega mjesta napunjeni kulturni dom ter u dodatku još negda-negda u Undi, a ipak nij svejedno za koga se igra. Za 15 ljudi ili pred punom dvoranom ... Kad ta broj gromoglasno „govori“ i pod predstavom, ali i na kraju predstave. Indeks dopadanja se bojsek miri po smihu i božanju. A ovo je najveći dar za jednoga amatera, za jednoga igrača ki jako čuda na se zame, prez ikakovih daljnjih interesov, s tim da je u statusu zabavljati druge. Ovi putujući teatri i u jednoj sezoni kih 12-15 put nastupaju u naši seli, a i izvan naših granic. Za ovo ne dobivaju plaću, i čestokrat se zgoda da nek onda moru otputovati u neko mjesto kada gostodavatelji isplatu putni strošak. Oni svako lje to čuda što učinu, napravu, alduju na kazališnom oltaru i znaju zašto. Igra je strast, igra je i darovanje u Gradišću. U širjem smislu u igri je naš jezik ter povijest skoro jur petsto ljet dugo. Nekate ni Vi biti skupi ako vas posjećuju naši kazalištarci, bistvajte je, ohrabrujte je i pucajte im na svakoj štaciji prilikom njevih nastupov, kad to prez sumlje opravdano zaslužuju!

-Tiho-

„Glasnikov tjedan“

Kronična nestašica novca u proračunima mjesnih samouprava, a još više zabrinjavajući pad nataliteta, što posebice boli i očituje se u selima koja smo do jučer nazivali hrvatskima i u kojima smo imali škole gdje se u nekom vidu odvijala bar predmetna nastava hrvatskoga jezika, danas nam ocrtava sasvim drugu situaciju nego što je ona bila početkom devedesetih godina. Tada su društvenim promjenama na neki način područni školski centri razbijeni i svako naselje je dobilo svoju, bar prva četiri razreda, školu.

Škole su se obnavljale, osuvremenjivale ... Danas Vlada, a i život preferira formiranje takozvanih područnih centara, a samouprave se žele riješiti školskog tereta i proračunskih gubitaka koji se javljaju na računima kada u školama imaju manje od 60 učenika. Tako polako, ali sigurno i onih nekoliko škola koje smo nazivali našima, jer su svi njihovi polaznici pohađali predmetnu nastavu hrvatskoga jezika, gubimo. Zatvaraju se male škole. Gdje je izlaz? U jakim područnim hrvatskim školama na primjeru santovačke, martinačke, petrovoselske?

To pitanje promatram u svjetlu rečenice koju je 1970. godine prihvatio UNESCO-ov dokument 16/C, a koja kaže: „Materinski jezik označuje put ljudskoga bića i pomoću njega ono ulazi u društvo, čini svojom kulturu grupe kojoj pripada i postavlja temelje razvoju

svojih intelektualnih sposobnosti.« Međunarodni dan materinskoga jezika slavimo u tjednu koji je pred nama. Kako će ga obilježiti u našim školama, kako će ga obilježiti naša hrvatska zajednica? I on će ostati tek stihija ... Danas u svijetu govore na nekih 6000 jezika. Znanstvenici kažu kako će se njihova polovica ugasiti za pedeset godina. Više od 72% jezika na

Internetu čini engleski jezik. Ulazimo u eru monolingvizma (jednojezičnosti), nestaju jezici, s njima nestaju mnoga znanja zauvijek, književnosti, pisma, povijest i kultura naroda, skupine koje su govorile i živjele taj jezik. I dok se globalizirano društvo tako često koristi terminom kulturna raznolikost, multikulturalizam, zaboravlja kako bez jezične raznolikosti nema ni kulturne raznolikosti, ni posebnosti, ni specifičnosti, ni bogatstva, ni šarolikosti. U svemu tome gdje je manjinski jezik, jezik Hrvata u Mađarskoj, hrvatski jezik, jezik kojim danas govori i piše, čita o svojoj prošlosti, sadašnjosti i budućnosti tek grupica, budimo veliki optimisti i recimo tridesetak tisuća duša. U vrijeme hrvatskih balova, zabava i veselja na kojima njihovi sudionici rijetko i iznimno govore na materinskom jeziku, te u vrijeme opasnosti zatvaranja škola u kojima se predaje i hrvatski jezik, ove su mi se misli počele vrmzati po glavi, dragi čitatelju.

Branka Pavić Blažetin

SOS Izvanzemaljski! Premijera Židanskog kazališnog društva izvedena 3. veljače u židanskom kulturnom domu

Čitajte i širite Hrvatski glasnik!

Aktualno

Državna i županijske hrvatske liste

Državno izborno povjerenstvo 1. veljače prihvatilo je hrvatsku državnu listu Saveza Hrvata u Mađarskoj s imenima 47 kandidata za zastupnike buduće Skupštine Hrvatske državne samouprave koju će činiti 39 zastupnika. Izbori za državne i županijske manjinske samouprave odlukom Državnog izbornog povjerenstva bit će održani 4. ožujka od 6.00 do 19.00 sati. Glasovati mogu samo elektori izabrani u tijela manjinskih mjesnih samouprava na manjinskim izborima održanim 1. listopada 2006. godine i to u poglavarstvima svojih naselja, na za to određenim mjestima. Sve podatke s imenima kandidata na listama hrvatskih civilnih organizacija koje su mogle postaviti hrvatsku državnu i županijske liste, možete čitati na web-stranici Državnog izbornog povjerenstva www.valasztas.hu. Glavnogradsku hrvatsku samoupravu i županijske hrvatske samouprave činit će devet zastupnika. Hrvati mogu osim glavnogradske hrvatske samouprave utemeljiti županijske hrvatske samouprave u Zalskoj, Baranjskoj, Šomođskoj, Đursko-mošonsko-šopronskoj, Bačko-kiškunskoj županiji i Željeznoj županiji.

Državna lista Saveza Hrvata u Mađarskoj za Skupštinu Hrvatske državne samouprave

- Joso Ostrogonac (Baja)
- Zorica Babić Agatić (Tukulja)
- Marijana Balatinac Dr. Al Emad (Vršenda)
- Stipan Balatinac (Santovo)
- Arnold Barić (Mišljen)
- Jelica Pašić Drajkó (Budimpešta, XIII. okrug)
- Đuso Dudaš (Šeljín)
- Jozo Dudaš (Potonja)
- Zoltan Farago (Budimpešta, XVI. okrug)
- Matija Mandić Gohér (Dušnok)
- Žuža Gregeš (Harkanj)
- Gabor Gyórvári (Selurince)
- Jože Đuric (Sumarton)
- Mišo Hepp (Pečuh)
- Čaba Horvath (Petrovo Selo)
- Đuro Jakšić (Mohač)
- Stipan Karagić (Budimpešta, XIV. okrug)
- Štefan Kolosar (Unda)
- Ana Kovač (Kerestur)
- Stipan Krekić (Gara)
- Štefan Krizmanić (Hrvatski Židan)
- Angela Šokac Marković (Baja)
- Mijo Mijatović (Semelj)
- Julija Bošić Németh (Narda)
- Pavao Nickl (Prisika)
- Dr. Franjo Pajrić (Šopron)
- Šandor Petković (Kiseg)
- Marija Petrić (Budimpešta, XIX. okrug)
- Laslo Škrapić (Sambotel)
- Matija Šmatović (Bizonja)
- Mijo Štandovar (Salanta)
- Đurđa Sigečan (Martinci)
- Jozo Solga (Bojevo)

- Bela Siladi (Novo Selo)
- Jože Takač (Fičehaz)
- Milica Klaić Taradžija (Kukinj)
- Stjepan Turul (Serdahel)
- Marija Vargović (Kaniža)
- Geza Völgyi ml. (Koljnof)
- Miloš Pijuković (Čikerija)
- Ladislav Penzeš (Serdahel)
- Zoltan Sigečan (Martinci)
- Kristina Kraner (Dombol)
- Marija Štipković (Kemija)
- Mišo Ferkov (Surdukinj)
- Edita Horvat Pauković (Petrovo Selo)
- Marija Kralj Kiš (Čepreg)
- Čaba Prosenjak
- Marija Vari
- Jože Takač
- Ana Kovač
- Zoltan Markač
- Vilim Lukač
- Joža Vlašić
- Ana Vlašić
- Žuža Kos Nad

- Jadranka Toth
- Marija Kralj Kiss
- Janoš Virag
- Čaba Horvath

Budimpešta

Savez Hrvata u Mađarskoj

- Stipan Vujić
- Marija Lukač
- Katica Benčik
- Stipan Kovačev
- Eva Ispanović
- Anica Petreš Németh
- Stipan Đuric
- Ivica Mareljin
- Gizika Bukić
- Roza Plavić

Šomođska županija

Savez Hrvata u Mađarskoj

- Jozo Solga
- Ivo Pavleković
- Bela Siladi
- Jozo Dudaš
- Tibor Hudak
- Ladislav Vertkovci
- Ruža Šebešćen
- Piroška Dudaš
- Stjepan Dudaš

Županijske hrvatske liste

Baranjska županija

Savez Hrvata u Mađarskoj

- Vera Kovačević
- Mišo Šarošac
- Ladislav Kovačević
- Zorica Gavalcer
- Mišo Matović
- Ljubica Veber
- Marija Barac
- Nandor Dudaš
- Žuža Gyórvári
- Đurđa Geošić Radošnai

KUD Tanac

- Antun Vizin
- Julija Balatinac
- Robert Takač
- Renata Božanović
- Magdalena Molnar Drinoci
- Milan Popović
- Grga Vranešić
- Milan Sabo
- Estera Dugalija

Zalska županija

Društvo Hrvata kre Mure

- Stjepan Prosenjak
- Ladislav Penzeš
- Kristina Geröly

Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskog prijateljstva

- Tibor Čuč
- Marko Kovač
- Margita Romlic Ese
- Jelica Čende
- Biserka Kolaric Brantner
- Anica Popović
- Atila Pristač
- Jozo Vučeta
- Ladislav Karas
- Jozo Lövényi
- Jozo Janković
- Agneza Maksimović

Željezna županija

Savez Hrvata u Mađarskoj

- Edita Horvath-Pauković
- Gabor Kovač
- Jožef Šaller
- Kristina Glavanić
- Vladimir Gyula Horvath
- Julija Feher

Bačko-kiškunska županija

Savez Hrvata u Mađarskoj

- Joso Šibalin
- Anica Matoš
- Stipan Šibalin
- Anuška Šibalin Bajai
- Bariša Dudaš
- Stipan Mandić
- Valerija Petrekanić Kószó
- Franjo Anišić
- Šandor Pančić
- Miloš Pijuković
- Dr. Ilija Ispanović

Đursko-mošonsko-šopronska županija

Savez Hrvata u Mađarskoj

- Matija Šmatović
- Marija Nović-Štipković
- Jožef Frank
- Geza Völgyi
- Agica Sarkózi
- Štefan Kolosar
- Jožef Egrišić
- Joško Jurinković
- Franjo Grubić

Ima li budućnost fičehaska osnovna škola

Osnovna škola u Fičehazu postoji od 1880. g. Djelovala je po raznim strukturama, i samostalno, a i u okviru okružne škole u Keresturu. Nakon društvenih promjena 1991. g. dobila je mogućnost da se opet osamostali i da radi s osam razreda. Za osamostaljenje su glasovali žitelji sela. Započela je obnova školske zgrade i od 1992. g. ponovno su se napunile školske klupe u osam razreda.

Padom nataliteta u selu, smanjenjem državne potpore samouprava iz godine u godinu bila je u sve težem stanju glede održavanja ustanove. Radi smanjivanja troškova utemeljen je Osnovno prosvjetno središte u koje su uključeni i dječji vrtić i dom kulture.

Mjesna samouprava već godinama prigodom obračuna morala se suočiti s deficitom, ali uvijek je uspjela pokriti troškove natječajem za samouprave koje bez svoje greške postanu deficitne. Iz godine u godinu mijenjaju se uredbe koje se odnose na racionalizaciju troškova samouprava i njihovih ustanova.

Država većma financira one odgojno-obrazovne ustanove koje pokušavaju osnovati udruge odnosno postanu okružne ili područne škole, naime, takve ustanove dobivaju dodatnu potporu po učeniku. Upravo zbog tih razloga mjesna samouprava već 2004. g. počela je rasprave o tom pitanju, u 2006. g. bilo je čak i konkretnih pregovora, međutim, prijašnja samouprava odlučila ih je odgoditi, neka o tom pitanju odluči novoosnovana samouprava.

Pošto je fičehaska mjesna samouprava u teškome financijskom položaju, 29. siječnja povjerila je načelnicu Kristinu Šurdi da pokrene pregovore o priključenju škole keresturskoj ustanovi na taj način da u Fičehazu ostanu samo niži razredi.

Da bi se o toj odluci obavijestili i roditelji, 6. veljače ravnatelj škole István Molnár savzao je izvanredni roditeljski sastanak

smatrajući da roditelji trebaju znati o tome zbog upisa. Na sjednici su pribivali načelnica i vijećnici sela Fičehaza. Nakon duže rasprave odlučeno je da će samouprava ponovno zasjesti i razmotriti razne mogućnosti djelovanja škole i pronaći odgovarajuće rješenje.

Osnovna škola u Fičehazu

Školu pohađa 56 učenika u osam razreda (29 su učenici viših, a 27 nižih razreda), a u dječjem vrtiću ima 16 polaznika. U školi radi deset nastavnika, u vrtiću dvije odgojiteljice i jedna dadilja. Pohađaju je učenici i iz Kerestura, Bajče i Kaniže, većinom oni kojima je poželjno učiti u malim skupinama (problemi disleksije, hiperaktivnost itd.). Održavaju se kružoci sviranja, hrvatskoga plesa, spretnih ruku, njemačkoga jezika, biologije, športa, te djeluje pjevački zbor. Hrvatski jezik podučava se tjedno četiri sata, a u dječjem vrtiću također se radi i na hrvatskome jeziku. Obje odgojno-obrazovne ustanove imaju velik udio u organiziranju kulturnog života naselja. Održavaju vezu s osnovnom školom iz Donjeg Vidovca.

Stajalište samouprave iznijela je načelnica Kristina Šurdi:

Mjesna samouprava u vrlo je teškom financijskom položaju, već godinama u selu bilo je vrlo malo ulaganja, a predstojeća financijska godina zadaje velik problem i pri održavanju svojih ustanova. Ustanove svaka-ko treba udružiti jer

to određuje zakon. Samouprava je smatrala najboljim rješenjem da u Fičehazu ostane četiri niža razreda, a učenici viših razreda da putuju u Kerestur. Ta je veza već ustaljena, ne prekida se ni učenje manjinskoga jezika, a na taj način mogu se iskoristiti i najbolji uvjeti financijske potpore od strane države. Samouprava je od Državnog središta javnog obrazovanja i vrednovanja (OKÉV) zatražila dozvolu za daljnje djelovanje.

Prema računanjima samouprave, ostane li škola u takvom obliku, samouprava će na kraju godine trebati računati s 47 milijuna forinti. Pregledan je i mogući broj učenika po rođenju djece u selu, i nije vidljiv uspon. Selo je pred izgradnjom kanalizacije.

Velik će se dio financirati iz natječaja, ali treba imati i svoj udio. Samouprava pod tim uvjetima neće moći dobiti ni kredit. Jedinu mogućnost vidi u priključivanju, odnosno udruživanju.

István Molnár, ravnatelj škole

Prema njemu, ako samouprava ukine više razrede, onda se uskoro može govoriti o zatvaranju škole, naime, vrlo će opasti broj učenika i u nižim razredima, jer oni koji su željeli svoju djecu upisati u prvi razred, to neće učiniti jer ustanovu smatraju nesigurnim.

Svakako bi trebalo ostaviti osam razreda na taj način da se škola udruži s nekom drugom ustanovom. Inače učitelji škole odrekli su se honorara što ga dobivaju za dodatne sate i za zamjenjivanje, kako bi i time pomogli.

Mišljenje roditelja

Roditelji su nezadovoljni jer su o tom problemu obaviješteni tek sada kada do upisa ima tek tjedan dana. Samouprava nije razmislila da se tu radi o djeci i o pukoj opstojnosti škole, jer ako prekinu više razrede, onda učenike već neće upisati ni u niže, mnogi imaju sestru ili brata pa odlaze skupa u školu. Većina roditelja je izjavila: ako već dijete treba putovati, onda će ga upisati u Kanižu, jer ionako će tamo pohađati srednju školu. Netko je predložio i mogućnost zakladničke škole, jer bilo je roditelja koji bi i financijski pomogli radi očuvanja škola, jer su vrlo zadovoljni radom učitelja.

beta

Problemi pomurskih škola

Fičehaska osnovna škola

Općenita slika pada nataliteta u posljednjih nekoliko godina ne zaobilazi ni naša manjinska sela, to se odražava i u odgojno-obrazovnim ustanovama s opadanjem broja djece. Stoga sadašnji sustav njihova financiranja (kvota po broju učenika) zadaje goleme poteškoće održavateljima. Ova godina, koja se u Mađarskoj provodi u znaku sveopće štednje, na mnogim područjima još više pogada mjesne samouprave.

Vladine uredbe s povećanjem satnice, određivanjem broja učenika po razredima, upućuju na racionalnije djelovanje odgojno-obrazovnih ustanova. Tako su već neke samouprave trebale raspravljati o reorganizaciji ili čak zatvaranju škole. U Pomurju sada djeluju šest hrvatskih škola s predmetnom nastavom, od kojih četiri rade s malim brojem djece. U njima broj učenika u pojedinim razredima ne dosegne čak ni osam, a to je najniža određena granica u narodnosnim školama glede održavanja samostalnosti ustanove. Upravo zbog toga od tekuće školske godine sumartonska osnovna škola s četiri razreda priključila se kao područna škola osnovnoj školi u Serdahelu, a osnovna škola u Belezni, koja radi s osam razreda, a ima svega 23 učenika, od jeseni će se zatvoriti.

Škole u Mlinarcima i u Fičehazu također ne udovoljavaju određenom broju učenika (osam) po razredima.

Prije nekoliko godina potpora malih manjinskih osnovnih škola bila je veća u naseljima u kojima broj stanovništva nije bio veći od 1100. Ta posebna pomoć iz godine u godinu se smanjuje, danas je gotovo izjednačena s ustanovama s većim brojem djece. Ako se uz to doda obvezatno povišenje plaća pedagoga, čime je opterećen također održavatelj, normativa na 2006. godinu se jako smanjila. S tim postupkom gotovo su onemogućene mjesne samouprave. Diferenciranje između škola s malim i s povoljnijim brojem djece takoreći je neznatno. Zahvaljujući

novoj uredbi 13/2006 Ministarstva odgoja i obrazovanja, dodijeljena su dodatna sredstva onim manjinskim ustanovama s predmetnom nastavom (prije dvije godine to je bilo samo za dvojezične i jednojezične škole) koje održavaju samouprave naselja sa od 1100 manje stanovnika. Međutim, ni to nije rješenje za samouprave, pa se neke odlučuju za zatvaranje ustanove.

Održavanje manjinskih ustanova odlučuje je u usporevanju odnarođivanja, stoga su predstavnici njemačke, srpske, slovačke, rumunjske, slovenske i hrvatske manjine još potkraj srpnja 2006. g. izradili nacrt financiranja malih škola i predali ga Uredu za nacionalne i etničke manjine, Uredu premijera Vlade i Uredu Parlamenta.

Prema Joži Takaču, predsjedniku Odbora za pravna pitanja HDS-a, tada je obećano da će se pozabaviti tim pitanjem, ali odgovora još ni danas nema.

Na žalost, neke su samouprave u vrlo teškom stanju, pa možda ne mogu dočekati odgovor. Mjesna samouprava sela Fičehaza 2006. godinu zatvorila je s gotovo 40 milijuna deficita, pa je koraknula prema racionaliziranju troškova razmišljajući o smanjenju razreda u osnovnoj školi i priključivanju keresturskoj ustanovi. Mlinaračka samouprava, doduše, nije u takvu nepovoljnom položaju, ona se već lani u okviru prosvjetnog središta udružila s Pustarom i Petribom na razini dječjih vrtića, no zbog nove uredbe prema kojoj u školama po razredima treba biti osam učenika (to se odnosi na manjinske škole) morat će učiniti to i na razini školstva. Ovih tjedana teku konzultacije među ustanovama i samoupravama. Hrvatske škole razmišljaju ponajvećma o udruženju unutar manjinskih ustanova, ali bilo je prijedloga čak i o udruženju s mađarskim ustanovama. Pregovori se odvijaju vrlo teško, naime, treba uzimati u obzir interese niz skupina: djece, roditelja, djelatnika, sela i financija.

beta

Čelnici HDS-a u Santovu

Nacrt planova za izgradnju santovačkog učeničkog doma

Nakon što je Hrvatska državna samouprava preuzela zgrade Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu u trajno vlasništvo, kupila zemljište za izgradnju novog učeničkog doma, započela je prva faza planiranja, a u tijeku je izrada potrebne projektne dokumentacije. Tako su čelnici Hrvatske državne samouprave u srijedu, 7. veljače, boravili u santovačkoj hrvatskoj školi. Svrha posjeta predsjednika dr. Mije Karagića i zamjenika predsjednika Stipana Karagića bila je upoznavanje nacrti, skiciranih planova za izgradnju novog učeničkog doma u Santovu, koje je izradila MURSA Kft. iz Baje. U prostorijama hrvatske škole uza sudjelovanje ravnatelja Jose Šibalina i predsjednika mjesne hrvatske samouprave upriličen je susret s projektantom. Prema nacrtu izrađeno je tri skice učeničkog doma s ugrađenošću 800 četvornih metara u dvokatnoj zgradi. Prema nacrtu, osim spavaonica za smještaj 80 učenika, planiraju se predvorje, vrtić, blagovaonica s kuhinjom, knjižnica i klupska prostorija, informatički kabinet, uredske te druge popratne prostorije. Kako je nakon susreta s projektantom i upoznavanja skiciranih planova naglasio dr. Mijo Karagić, u tijeku je izrada projektne dokumentacije koja je nužna za pokretanje izgradnje i za nabavu potrebnih novčanih sredstava. Izradom nacrti prvih planova započela je prva faza planiranja, kojoj će slijediti izrada konkretnih, a zatim i izvođačkih planova.

LENDAVA – Ovih je dana održan prvi sastanak organizacijskog odbora Međunarodnog spusta murskih lađa. Domaćin sastanka bila je slovenska Lendava, a peta športsko-turistička atrakcija održat će se 23. i 24. lipnja. Ovaj put je najavljeno sudjelovanje sudionika iz četiri zemlje: Mađarske, Slovenije, Hrvatske i Austrije. Dobili smo službenu potvrdu da će na 5. spust doći i netko iz redova vlade kao moralna podrška. Nismo dobili materijalna sredstva za organizaciju, ali za početak je i moralna podrška dovoljna, kaže predsjednik Turističke zajednice Općine Sveti Martin na Muri Branko Polanec. (al)

Brončani grb sela Umoka Zsuzsanni Horváth

Umočka samouprava na milenij je osnovala odličje „Za Umok“, koje je dosidob četiri puta dodiljeno, a sve skupa su ga dobili devetimi. Na ovoljetošnjem Hrvatskom balu u Hečki donaćelnik samouprave Tibor

Radović je predao plaketu s brončanim grbom sela Umoka Zsuzsanni Horváth. Pedagoginja, zamjenica ravnateljja u sridnjoj školi u Fertódu, aktivno sudjeluje u društvenom žitku domaćega sela. U organiziranju milenijske svetačnosti značajnu ulogu je na se zela, a ona je vekšinom „kriva“ i za otvaranje Seoske kuće i za priredjenje različnih izložbov u njoj. Najveći projekt lanjskoljetošnjega projekta Hrvatskoga kulturnoga društva s Umočkom veseljem je takaj zahtijevao od nje truda i napora, pokidob je filmski scenarij u cjelini njeno djelo. Lani izdana knjiga o niuzaljskom području, čija je autorica sad odlikovana Zsuzsanna Horváth, vridni je glasnogovornik ne samo sela Umoka nego brojnih drugih naselj koja ležu uz Niuzaljsko jezero.

Slavljenicu smo, naravno, za svečanimi trenutki veljek zamolili neka nam veli prve svoje misli: – „Nimam rado kad pri ovakovi veliki prilika mi se dodiljuju priznanja i nagrade iako svakomu človičku dobro spade ako je priznato njegovo djelo. Veselim se da se je mogao utemeljiti takov ansambl, ovakovo društvo pri nas kot HKD Kajkavci, kad nisam mogla ništ takovoga izmisliti u čijem oni ne bi mi bili partneri, ili ne bi bili ponudili vlašću pomoć. Seoska kuća, brojne izložbe, Umočko veselje to su naši skupni uspjehi, a zato je vridno bilo toliko djelati!“

-Tiho-

U Beču potpisano *Pismo namjere*

Školska suradnja Vukovine, Koljnofa i Gradišćanskohrvatskoga centra

Gosti su posjetili i predškolsku hrvatsku grupu u Gradišćanskohrvatskom centru

Zadnji dan prošloga miseca u bečkom Gradišćanskohrvatskom centru med skromnimi okviru je potpisana trostrana suradnja dvih, i dosad u partnerstvu stojećih školskih institucij, a ovput im se je priključio i dotični bečki centar, kade takaj teče hrvatski odgoj i podučavanje gradišćanskohrvatskoga jezika. Polag riči Agice Sárközi, ravnateljice koljnofske škole Mihovila Nakovića, kontaktiranje s buševečkom školom dura sad jur dvanaesto ljetu, a Buševec i Koljnof se družu već od 30 ljet dugo. U Gradišćanskohrvatski centar koljnofski školari jur takaj već ljet idu na mesoposno veselje. Prilikom lanjskoljetošnjega izleta se je pojavila ideja i želja kako bi dobro bilo i službeno povezati spomenute ustanove pri jednom projektu na dobrobit dice. Zato su se zaduženiki na šopronskom i bečkom Hrvatskom balu detaljnije dogovorili za scenarij po kom je dospila mala delegacija 31. januara, srijedu, iz Vukovine-Buševec na čelu s direktorom škole Krešimirom Matašinom, učiteljicom u buševečkoj školi Dunjom Katulić i kapelanom u Vukovini Zvonimirom

Diozimatelji su se dogovorili i za detalje majušškoga susreta u Koljnofu

Roginom u glavni grad Austrije. Iz Gradišća malu grupu je peljala koljnofska školska direktorica ter školnikovica hrvatskoga jezika Inga Klemenšić, a na potpisaniu je bila nazoči i Marija Pilšić, predsjednica Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj. Prlje nek bi bilo

došlo do konkretnih potezov, gosti su u peljanju tajnice Centra Gabrijele Novak-Karall posjetili hrvatsku dičju grupu Viverica. Potom je na svi tri jeziki preštano Pismo namjere pod geslom Zajedno u Europi, kojega su potpisali zastupniki trih institucij, a umjesto predsjednika Hrvatsko-gradišćanskoga kulturnoga društva Štefana Pauera, svojim potpisom takorekuć je zapečatio suradnju potpredsjednik Centra Ivo Domnanović. Ova suradnja prvenstveno ide za očuvanje hrvatskoga jezika, gajenje narodnoga i nacionalno-kulturnoga blaga i običaje, za vježbanje tolerancije školarov prema drugim zemljam i običajem drugih. Različita spravišća, naticanja, prezentacije, programi i projekti služiti će tim ciljem i osnovam. Idejni otac ove suradnje je bio Krešimir Matašin ki

Sliva Ivo Domnanović, potpredsjednik Centra, Agica Sárközi, ravnateljica OŠ u Koljnofu, i Krešimir Matašin, direktor OŠ u Vukovini

vjeruje da u skoroj budućnosti suradnja će se proširiti i na neku gradišćansku školu u Austriji, a neprikrivena mu je želja da se slični kontakti uspostavu i s molišćkim Hrvatim u Italiji. Po riči Gabrijele Novak-Karall „kod nas je situacija malo drugačija jer mi nismo škola. Kod nas dica idu na jezični tečaj, onde ćemo im prezentirati ov projekt. Za ov semestar imat čedu zadaću napraviti miseačno emisiju za radio. To će za nje jako važno biti jer vidit čedu rezultate oni sami kao i njevi roditelji, i vidit čedu u ča su investirali ter dobit čedu i neko životno iskustvo. Ingrid Klemenšić, koordinatorka i dosadašnja glasnogovornica prikgraničnih suradnjov u Koljnofu, na licu mjesta se je dogovorila sa svimi nazočni za prvi konkretni projekt koji bi bio, da ne bude preveć naporno, prezentacija vlašćega sela na filmu i plakati. Svaka škola bi napravila trih plakatov i petminutni film na DVD-u za susret koji je predvidjen 4.-5. majuša u Koljnofu. Tako na protulice će štartati najnoviji školski projekt u trokutu Beč – Koljnof – Buševec, o čemu ćemo vjerojatno i mi moći još čudaputi izvješćavati.

-Tiho-

Intervju

Predstavljamo nove načelnike gradišćanskih sel

Zsolt Somogyi, nardarski poglavar

Rodjeni Nardarac, po materi napol Petrovišćan, sa svojimi 25 ljeti je najmladji načelnik Gradišća. Predlani je stekao diplomu hrvatskoga jezika i književnosti na sambotelskoj Visokoj školi, a trenutačno je student ekonomije, takaj u Sambotelu. Dosad smo ga vidili kot glavnoga organizatora lanjskoljetošnjega omladinskoga tabora (RE-NATA) u rodnom mu selu, a od jeseni pelja i posle Narde. Na osnovi njegove riči „iako imam hrvatsku diplomu, imam i samokritiku“, ov razgovor je potekao na ugarskom jeziku.

Razgovor vodila: Timea Horvat

Moram konstatirati da si hrabar človik da si se ganuo za načelnika u Nardi, a to ne mislim samo zavolj toga da si mlad nego i za to kad dovidob, polag toga omladinskoga tabora, jako te nismo vidili u društvenom žitku ...

– Moremo reći da ta tabor mi je bio prvi javni nastup i unutar toga spravišća smo htili malo skupasabrati mladinu. Ta inicijativa je krenula na put pred četirmi ljeti, cilj nam je bio pobrati običaje, stare, skoro pozabljene tradicije Narde, kot pohod Barbare, Luce, fašenjaka, vazmene običaje itd. Med mojom generacijom i med onimi ki pred nami idu, tj. malo su stariji, je jedna praznina, nij mladine, raštrkani su ili jednostavno fali im oduševljenje. Suprot toga nam je uspjelo pobrati kih 18-25 mladih s kimi smo bili u stalnom kontaktu i ki su zaistinu htili i učiniti nešto za ovo selo, a začeli smo djelati i na seoskoj televiziji. Nisam bio član samouprave, ali sam se pominao s ljudi, nisam se srdio na nikogar, i ljudi su začeli jur pred dvimi ljeti govoriti da bi morao zajti u samoupravu. Morebit ovako se je začelo ... Suprot toga mislim da bi jedna druga peršona bila maksimalno podupirana od stanovništva na izbori, pokidob raspolaze iskustvom, a ima i svoje privatne kot službene veze, no ona se nij htila kandidirati za načelnika. Turoban sam bio kad sam se suočio s tim da nij človika za ovu funkciju. Kako je ne tako zdavno rekao jedan Prisićan u intervjuu za vlašće mjesto, to je „malo selo s velikimi očekivanji“, ovo stoji i za Nardu.

Dodatno pak još morem reći da seoski ljudi nimaju rado funkcije i pozicije. Ostao sam ja jedini kandidat iako iz iskustav ter kontaktova imam manje nego spomenuta osoba. Zadnji dan u zadnjoj uri su mi dolidani papiroši za kandidaturu.

Suprot toga za to si se primio posla, s kakovimi idejama?

– To je bio smjeli korak i svistan sam toga, ne samo ja nego i svi drugi. Neću negirati da sam u strahu da sada kako će biti i kako dalje, ali istovrimeno rado bi dokazao da sve što smo si izmislili, pokusit ćemo i ostvariti. O konkretnosti još ne bi jako govorio, ne da budu na kraju nesporazumi. U veliki crta bi zato rekao neke stvari. U Nardi sad, hvala Bogu, ponovo s novim elanom djeluje jačkarni zbor, i tako izgleda da će ovo njevo jačenje dost dugo i durati. I odvud falu mladji ljudi ki su jur izrazili želju da bi se veselili utemeljenju folklorne grupe, ku smo negda imali još i pred desetimi ljeti. Oni sridnjoškolci ki su još tancali u četarskoj školi u peljanju Djurdjice Benčić, kad bi bili zašli do nastavka u seoskoj grupi, naš ansambl je jur raspao. Po različiti prilika zato skupadojdu stariji plesači, no to nij ono pravo društveno djelovanje. Uprav tako smo i s tamburaši, pri nas u selu jur 15 ljet dugo nij svirke, i zato bi morali nešto učiniti. U tom je i naša partnerska općina Čemba ponudila svoju pomoć. I ovde ćemo zajti do sanj. Kad velim da ne ide hrvatski govorni jezik, onda mislim i na sebe, neophodno je krenuti jezični tečaj, u tom bi htili verbuvirati mlade uz jezik, i gvišan sam da bi bilo onda i sve ostalo, folklorno, tamburaško, jačkarno djelovanje plodnije.

Pred kratkim sam čula da ste morebit našli rješenje za čuvarnicu ...

– Sad pregledujemo mogućnosti, varijacije da se morebit proširuje ponuda, zdignemo nivo odgoja u čuvarnici, odnosno kako bi mogli pozvati gost-dicu u našu ustanovu. Strašno bi bilo zapriti vrata čuvarnice, tako i to ćemo pogledati ne bi li se mogli okupiti oko te zadaće s drugimi seli, no ja sam peršonski za to da čuvarnica ostane, ne znam još kako, ali trudit ćemo se da ju zadržimo.

Kako izgleda vaše zastupničko tijelo?

– Dosidob sam jako zadovoljan sa zastupništvom, poštuemo, poslušamo i cijenimo

mišljenje jedan drugoga i zahvalim da su se primili posla. Nardarska samouprava ima još i od mene mladjega zastupnika i drago mi je da Mala Narda ne sudjeluje samo s jednim človikom u odgovornom djelu samouprave.

Narda je širom orsaga postala glasovita zavolj demonstracij protiv otvaranja lignitskoga rudnika i elektrane. To je samo prošlost?

– U ti serija demonstracij naše selo je na se zelo najveć zadać, zahvaljujući bivšemu načelniku. U medjuvrimenu je vandošla odredba da ne smu otpiriti ovde ni rudnik ni elektranu, firma se je otpovidala, a novi seoski plani jednoglasno prepovidaju takovo djelovanje na području dotaknutih naselj. Ovde živeći ljudi kako-tako su se pomirili, medjutim, nismo u zavidnoj situaciji. Dokle je ovo lignitsko polje pod nami, kargdo, bilo kakova firma more reći: ja ću to vanzeti iz zemlje, kad to su pinezi. Mislim da ne smimo dopustiti da se ishladi ta goruća problematika, vik moramo stati takorekuć alarmirano. Dobro je ako ljudi znaju da to je još svenek zviranjak pogibeli. Moramo paziti, sprohadjati visti i čuvati ono što je naše, ali vik nek tako da sami ne budemo oni ki reklamiramo ovo područje. Dr. Šandor Horvat, donedavni poglavar Narde, i u tom mi je ponudio pomoćnu ruku i znam, ako ću imati barkada problemov, ja ću ga poiskati i gvišno će mi pomoći.

Zsolt Somogyi u civilu kakove želje, cilje ima?

– Otkidob sam završio svoje studije na Visokoj školi, odonda najvažnije mi je da si najdem odgovarajuće djelatno mjesto. Ovo načelništvo nisam planirao najpr, pravoda mi je došlo u glavu kad su mi većimi spomenuli, ali nisam ovako zamislio svoju budućnost, svoj žitak. Medjutim, ovo djelo će me sad četiri ljeti vezati. Prik familje sam zašao u bližnji kontakt s poljodjelstvom, i ako bi morao reći što mi je hobi, svakako bi spomenuo paoriju ka zahtijeva jako-jako čuda vrimena.

Pred kakovim ciklusom stoji onda Narda?

– Ufajmo se, u najboljem, ja i nova samouprava sve ćemo učiniti za to da Narda procvate, i ovo sad ne velim samo s omladinskim optimizmom nego to je i moje uvjerenje!

Pučke popijevke Hrvata iz okolice Velike Kaniže

Pomurski Hrvati na grobu Vinka Žganca

Povodom 30. obljetnice smrti znamenitoga hrvatskog etnomuzikologa i skladatelja dr. Vinka Žganca Matica Hrvatska Čakovec izdala je pretisak knjige Pučke popijevke Hrvata iz okolice Velike Kaniže.

Za ovu se knjigu odlučila Matica hrvatska, naime, kada je trebala biti objavljena 1971. g., zbog političkih prilika, tek nakon tri godine je izdana, a ti primjerci davno su rasprodani. Matica Hrvatska ovim izdanjem željela je pomoći i pomurskim Hrvatima, da preko njega i današnji mladi naraštaji lakše usvoje narodno blago svojih predaka.

Godine 1974. izdana knjiga skromno je izdanje, no ipak bila je vrlo tražena među pomurskim Hrvatima, mnogi su ju čuvali kao blago, naime, dugo godina ona je bila jedina knjiga u kojoj su zabilježene pučke pjesme pomurskih Hrvata.

Novo, reprint izdanje s prekrasnim uvezom, tvrdom koricom odista daje počast autoru povodom obljetnice.

U uvodnoj pripomeni jedan od urednika, dr. Zvonimir Bartolić, (drugi je Tomo Blažeka) ističe značenje knjige te upozorava na prave izvorne popijevke i one koje su pretrpjele utjecaj drugih područja. Danas ta izvorna hrvatska pjesma izložena je kvaru.

Pretisak poštuje cjelovitost prve naklade iz 1974. g., jedino su tekstovi o pomurskim Hrvatima i o dr. Vinku Žgancu prošireni te su dodate fotografije hrvatskih sela u kojima je Žganec sakupljao.

Pod naslovom *Etnomuzikološka istraživanja našega folkloru u Mađarskoj i Nastavak istraživanja našega muzičkog folkloru u Mađarskoj* možemo saznati razne zanimljivosti kako je Žganec došao u vezu s ovdšnjim Hrvatima kod kojih je skupljao 1958. g., kako se upoznao sa Zoltánom Kodályem.

Spominje Sumarton, Kerestur, Tukulju, Budimpeštu, Đur, Hrvatsku Kemlju, Koljnof, Undu itd.

Uvodni napis, odlomak iz Ljetopisa JAZU, knjige 68, Zagreb, 1963. pobuđuje čitatelja da bolje zađe u taj opis u kojem se mogu pronaći i povijesno važna obilježja pomurskih Hrvata.

Knjiga sadrži 180 zabilježenih izvornih pjesama iz Fičehaza, Kerestura, Mlinaraca, Pustare, Serdahela i Sumartona, od 33 pjevača i 179 napjeva. Pjesme su raspoređene po tematici, donose stvarnu jezičnu i glazbenu građu.

Na kraju knjige gosp. Bartolić sažeto piše o pomurskim Hrvatima, a možemo čitati i popratne riječi dr. Lajosa Kissa, njegova suradnika iz Mađarske.

U prilogu nalazimo opširan opis o životu i djelu dr. Vinka Žganca iz pera dr. Zvonimira Bartolića, također njegov napis o pomurskim Hrvatima tijekom stoljeća.

Život i djelo dr. Vinka Žganca sažeto je na hrvatskom, mađarskom i njemačkom jeziku.

Ovo bogato izdanje sa svoje 342 stranice ne bi smjelo nedostajati ni s jedne police u domu naših sunarodnjaka.

Odlomak iz knjige:

„Sutradan smo se vratili u Peštu, a nakon toga odmah smo se počeli spremati za izvršenje glavnoga plana snimanja narodnih pjesama u okolici Velike Kaniže. Na put smo krenuli 4. siječnja rano, vozeći se autom divnim predjelima uz Blatno jezero, a usput smo razgledali kulturne znamenitosti gradova Stolnog Biograda, Vesprema, Balatonsent-derda i Velike Kaniže. Stigavši u ovaj posljednji grad već kasno u sumrak, nismo čekali ni časka, već smo odmah krenuli u prvo selo Šemjenhazu, koje tamošnji Hrvati zovu na svom jeziku Pustara (zapravo

Postara). Uz malo objašnjenje s pograničnom stražom bili smo propušteni u ovo mjesto tik uz jugoslavensko-mađarsku granicu, i uputili se u školu. Tu su nas domaće učiteljice lijepo primile i odmah su pošle u potragu za ženama koje bi znale pjevati.

Nije dugo potrajalo, brzo su dovele školsku podvorkinju Maru Vargović, r. 1917., koja je znala pjevati lijepi broj pjesama, a imala je i krasan prirodan glas. Skoro je došla još jedna pjevačica, Katica Taloš Donavarka, r. 1920. i Mara Ribarić Talošova, r. 1894. Za jednu večer, i još k tome zbog našeg kasnog dolaska, snimili smo zaista rekordan broj pjesama – dvadeset i jednu. Veoma smo bili zahvalni za ovaj uspjeh i učiteljicama Juliji Farkaš, rođenoj u ovom kraju, i Mariji Mihtić, rođenoj u Hrvatskoj Kemlji, koja je ovdje namještena među Hrvatima zbog poznavanja hrvatskog jezika.

Saznali smo da ovo selo, koje je bilo ranije osnovano kao pustara na imanju bivšeg veleposjednika Šemjena, te je po njemu i dobilo svoje ime, ima oko 1000 stanovnika i skoro svi znaju hrvatski jezik, kajkavsko narječje, kao i u ostalim selima, o kojima će u ovom izvještaju biti riječi. Kajkavski jezik ovoga kraja je veoma sličan međimurskom narječju, samo je sačuvalo mnogo više arhaičkih oblika i starih fonetskih osobina kod izgovora, i nije natrunjen štokavskim riječima ni gramatičkim oblicima. Na ovom jezičnom otoku zbilja se pruža krasna prilika za poučavanje neiskvarenog tipa kajkavskog dijalekta.”

Beta

Trenutak za pjesmu

Snočka sam sadila

Snočka sam sadila kito rožmarina
v oblok sam ga dela, ne škodi mu zima.
Snočka sam sadila kito rožmarina,
v oblok sam ga dela, ne škodi mu zima.

Ročmarin – kitica, naj se posušiti,
dragi moj golobek, naj se žalostiti.
Daj bi bila znala, kaj buš moral iti,
bila bi ti dala ropčeka našiti.

Daj bi bila znala, kaj buš moral iti,
bila bi ti dala ropčeka našiti.
Na se' štirir vogle kiticu zelenu
kaj si bil' previjal srčecu svojemu.

Vu pustarskaj zdencaj hladna voda zvira,
v koj si moj golobek suzne joči spira.
Vu pustarskaj zdencaj hladna voda zvira,
v koj si moj golobek suzne joči spira.

Pjevačica Mara Ribarić Taloš iz Pustare

Prijateljska suradnja Labina i Baje

Izložba fotografija labinskih crkava

Suradnja prijateljskih gradova Labina i Baje, 26. siječnja obogaćena je još jednim kulturnim događajem. U okviru Bačvanskih razgovora u Baji je upriličeno otvorenje izložbe fotografija Eduarda Strenje, koja se može posjetiti svakim radnim danom od 8 do 16 sati. Izložbu slika crkvenih objekata grada Labina i njegove okolice otvorila je i kratko predstavila dogradonačelnica Liliana Vale. Ona je prije svega izrazila zadovoljstvo ponovnim susretom, prenijevši pozdrave gradonačelnika i gradske uprave Labina. Podsjetivši da je prije godinu dana predstavljena izložba slika akademskog slikara Josipa Diminića, nastavljena je kulturna suradnja. Ove godine riječ je o jednoj skromnijoj izložbi, ali za grad Labin i te kako važnoj. Kako uz ostalo reče, riječ je o četrdesetak fotografija rađenih za monografiju o labinskim crkvama, i ne samo grada Labina već i njegove okolice. Od toga je u Baji izložen izbor od dvadesetak fotografija koje svjedoče o dugačkoj i bogatoj povijesti sakralne umjetnosti, jer kršćanstvo je na prostorima grada Labina prisutno od 4. stoljeća poslije Krista. Spomenula je najstarije crkve posvećene svetom Justu i svetom Sebastijanu, zaštitnicima grada. Koliko god se može, te su crkve sačuvane, i nastojimo ih zaštititi. One su sakralni spomenik prošlih vremena» – kazala je uz ostalo dogradonačelnica, istaknuvši jednu crkvu u gradskome naselju Raša, koja je sagrađena 1937. godine. Ona je izuzetna po svojoj arhitekturi, podsjeća na rudarski vagonet, njezin zvonik na rudarsku lampu, a unutrašnjost na rudarske hodnike. Dogradonačelnica je ujedno pozvala okupljene da dođu u goste kako bi upoznali bogatu kulturnu baštinu Labina, istaknuvši velika Matiju Vlačića Ilirika, ponos grada.

S. B.

Iz hrvatskog tiska

Zsolnayeva izložba

Tek stoti dio fundusa Muzeja Janus Pannonius iz Pečuha, odnosno 158 od ukupno više od 12 tisuća izložaka tvornice Zsolnay, nalazi se u Osijeku i bit će izloženo do kraja ožujka u Muzeju Slavonije. Nakon brojnih gostovanja i nagrada diljem svijeta, keramika i porculan spomenute tvornice, s tradicijom dugom više od stoljeća i pol, predstavljani su svečano, ponovno nakon 27 godina na izložbi u Muzeju Slavonije. Suradnici narečenoga pečuškog muzeja, na čelu s autoricom Orsolyom Kovács i Istvánom Burjánom, ali i suradnici iz Muzeja Slavonije, Radmila Biondić i Ida Horvat, napravili su velik posao. Zsolnay, i danas „proizvodi fantaziju“, što svjedoči o vrlo dugim, čvrstim i bliskim, ne samo kulturnim vezama dviju država, regija, gradova. Na temelju regionalne suradnje Slovenije, Mađarske i Hrvatske iz 2004., tj. temeljima Složene kulturno-turističke suradnje Osijeka i Pečuha, odnosno Osječko-baranjske i Baranjske županije, ova je izložba otvorena pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture, Grada Osijeka, Osječko-baranjske županije i samoga Muzeja Slavonije.

Grad Pečuh već je na UNESCO-voj listi zaštićene kulturne baštine, čemu, dakako, teži i Osijek, odnosno osječka barokna jezgra. Pečuh je, naime, za 2010. g. izabran za kulturnu prijestolnicu Europe. O dugoj povijesti tvornice Zsolnay i samoj zbirci Muzeja autorica Orsolya Kovács između ostalog je kazala: Premda ime Zsolnay većina povezuje s porculanom, tvornica od svojih početaka „stoji na više nogu“, odnosno bavi se i

keramikom, ali i ukrasnom keramikom za arhitekturu, kojih je znatan broj i u Osijeku. Prostor tvornice 1853. kupio je Vilmos Zsolnay, čovjek, odnosno „genij za kojega je i vezano Zsolnayjevo zlatno doba“. Neprekidno radeći na tehnološkom usavršavanju tvornice, ali i osobno učeći o tijekovima kojima se izrađuje, danas bismo već mogli reći i kulturna keramika i porculan Zsolnay. Do prekretnice 20. stoljeća tvornica Zsolnay izrasla je u najveću tvornicu keramike u tadašnjoj Austro-Ugarskoj Monarhiji i pokrivala čak 30 posto ukupnoga tržišta. Izložbom se želi predstaviti izradbu keramike u vrijeme secesije, od 1890. do 1900., a s obzirom da je pečuški muzej sada u fazi obnove, u Osijeku su izloženi i neki predmeti koji se inače ne pojavljuju na izložbama izvan matičnoga muzeja.

(u)

Bogatstvo ...

Branje rozmaringa
u Gornjem Četaru 1980-ih ljet

GORIČAN, SUMARTON – Između kulturnoga društva dvaju naselja već godinama suradnja je vrlo dobra. Različite sekcije društava međusobno gostuju na mjesnim priredbama. članovi predsjedništva KUD-a Sumarton Jože Đuric, Ana Vlašić i Janica Dombai 3. veljače bili su gosti svečane sjednice Skupštine kulturnoga društva u Goričanu. Predstavnici obiju organizacija dogovorili se da će nadalje potpomagati jedan drugog u djelovanju.

LETINJA – Vijećnici Hrvatske manjinske samouprave pozvali su Hrvate toga gradića na sastanak kako bi raspravljali o tome na koji način mogu promicati hrvatsku kulturu. Okupilo se više od 25 žitelja i u svima je iskrsla ideja o pokretanju podučavanja hrvatskoga jezika u osnovnoj školi, naime, pročulo se da bi neki roditelji željeli da im djeca uče hrvatski. Odlučeno je da će provesti mjerenje u svezi s tim, pa bude li interesa, pokrenut će obuku u mjesnoj školi i dječjem vrtiću. Dogovoreno je da će dobro pripaziti na mogućnosti natječaja te da će svoje tradicionalne programe nadalje priređivati. Sljedeća priredba, Fašnička povorka, održat će se 20. veljače po ulicama grada.

SERDAHEL – U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave početkom veljače pokrenut je tečaj hrvatskoga jezika u dvije kategorije: za početnike i naprednije. Tečaj koji će trajati do kraja svibnja, potpomaže samouprava s 30 tisuća forinti, a održava se u mjesnoj osnovnoj školi.

MLINARCI – Vijećnici Hrvatske manjinske samouprave žele pokrenuti tradiciju fašničke povorke u svom selu. Stoga 17. veljače selom će prolaziti maškare pozvane iz svih hrvatskih okolnih sela, a iz Hrvatske će se nabaviti razne zvečke, krabulje kako bi povorka bula što glasnija. Na kraju na dvorištu škole zapalit će „babu zimu“ i veselit će se nadolazećemu proljeću.

KAĆMAR – Hrvatska manjinska samouprava u Kaćmaru priređuje Veliko bunjevačko prelo koje će se održati u subotu, 24. veljače, u 19 sati. Na zabavi u mjesnoj gostionici «KUN» goste će zabavljati orkestar «Čabar» iz Bajce. Kako nam uz ostalo reče predsjednik samouprave Grgo Išpanović, u prigodnom programu nastupit će mališani mjesnog vrtića i učenici škole, a pjevat će Aneta Balažić. Hrvatska manjinska samouprava sela Kaćmara u četvrtak, 15. veljače, održat će redovitu sjednicu na kojoj će vijećati o proračunu i planovima za 2007. godinu.

Andzabeški plani

Radijska i televizijska emisija na hrvatskom jeziku, školski razred s hrvatskom nastavom, bratski grad iz Hrvatske

Andzabeg (Érd) je najmladji varoš s pravom županijskoga grada i tamo živi 62 jezero stanovnikov ter jur u drugom ciklusu funkcionira i Hrvatska manjinska samouprava. Kako je rekla Dubravka Kubatov, predsjednica spomenutoga tijela, rodom iz Dalmacije, u ovom naselju stanuje kih tristo hrvatskih obitelji. Njevi predci su došli u XVI. stoljeću u ove kraje. Med njimi, nažalost samo stariji govoru hrvatski, mladji su se odnarodili, a na to je familije prisilila i asimiliacija i okolina s većinskim narodom. – *Ovi starosjedioci koji su došli ovamo već stotinu godina, sami sebe nazivaju rackim Hrvatima. Oni žive zajedno sa Švabima koji imaju Švapski, a mi pa Racki bal* – je rekla mlada dama u uvodu fešte, ka je okupila minuli misec kih 230 ljudi iz grada i cijele okolice. – *Prije pet godina kada je ovo sve počelo, stariji ljudi, naši Hrvati, toliko su sretni bili da su nas dočekali u suzama. Plakali su od sreće kada su vidili da ozbiljno mislimo da ćemo ponovo napraviti Racki bal, i želimo se naći i kod drugih priredaba. Mislim, to je bilo nevjerojatno koliko su oni bili dirnuti od tih vijesti. Kad se pita za plane ovoga mjesta i u njem zastupništva hrvatskih interesov, peljačica ka je u civilu profesorica jezika, mi jako odlučno odgovara. – *Mi ovdje imamo mogućnosti da napravimo tečajeve jezika, ali vrlo malo ljudi se javlja, protiv toga ja se nadam da ćemo na neki način pokrenuti rad. Recimo, jednom tjedno rado bi imali polusatnu radijsku emisiju ili vidit ćemo koliko ćemo moći popuniti, pa da napravimo i jedan dio svog programa unutar andzabeške televizije. Tad ćemo moći pokrenuti možda i slobodniji tečaj jezika. U planu nam je isto tako da imamo bratski grad iz Hrvatske, pa kad kreću posjeti, imat ćemo malo više mladih. Zanimljivo bi bilo isto tako partnerstvo sklopiti, recimo, i s Hrvatima u Austriji. Dokle diskutiramo najpr dojde i jedna atraktivnija priredba ka bi imala ulogu da od starijih ljudi „pohvataju stare običaje i načine i zato ćemo organizirati u veljači racko kolinje, gdje ćemo zaklati svinju, a nakon toga imat ćemo veselje. To je isto jedan način na koji se skupimo, popričamo naš hrvatski, poslušamo stare priče, poplešemo naše plesove i na taj način pokušavamo dobiti mlade na svoju stranu da krenemo malo više na rad na tim našim izvorima, na tim korijenima. Kako u svi naši naselji, bilo to u Gradišću, ili u kakovoj drugoj regiji, i ovde je najveća poteškoća s jezikom. Mlade ljude je jednostavno teško sabrati pri priredba hrvatskoga sadržaja. Zato samouprava planira čim već naticanj napisati, ako je moguće i**

Sliva predsjednica Hrvatske manjinske samouprave Dubravka Kubatov sa svojom potpredsjednicom Agicom Weselović

unutar Europske unije i s tom financijskom potporom u budućnosti bi htli pokrenuti razred s hrvatskom nastavom u nekoj osnovnoj školi. „*Da djeca uz jezik uče i tamburice, da nauče i naše plesne korake. Vrlo bitno je dobiti djecu u sve ovo, jer ako samo mi stariji slavimo i koljemo svinje, odumrijet ćemo jednog dana. Dakle, radimo na tome da djecu dobijemo na obnovi jer u novoj Europi bitno će biti i roditeljima da njihova djeca govore dva-tri-četiri jezika.*“ I u tom, kako sam doznala, pokazuje familija Kubatov pravi primjer. Nisam mogla izostaviti na kraju pitanje, nije li teško jednoj Hrvatici (sad jur u drugoj domovini) na se zeti zadaću da se brine za autohtonu manjinu, za racke Hrvate, u susjedstvu Budimpešte. Nij kasnio odgovor i čisto me uvjerila, hrvatski posli u Andzabegu su med čvrstim rukami: – *Hrvati su ovdje ili tamo, to je svejedno. Jako mnogo mojih rodaka živi u Australiji, jedna velika većina je u Argentini, dakle postoji ta matica Hrvatska koja se brine za Hrvate u svijetu i ja mislim da je to sasvim normalno. Zapravo gdje god da jesmo, nosimo tu svoju klicu, tu svoju grudu sa sobom i jasno da nosimo i jezik. Moja djeca, sve troje, govore hrvatski, mi kod kuće isto tako puno govorimo hrvatski. Malo nas je onih koji se možemo time baviti i zato bi bilo bitno ovdje što prije televizijski i radijski program pokrenuti na hrvatskom jeziku.*

-Tiho-

Racko prelo u Baćinu

Veselilo se hrvatskom riječju, pjesmom, plesom i tamburicom

Dio uzvanika koji su uveličali baćinsku zabavu

U subotu, 10. veljače, održano je i Veliko racko prelo u Baćinu, koje od svog utemeljenja uspješno organizira mjesna Hrvatska manjinska samouprava. I ove godine dom kulture ispunjen je do posljednjega mjesta. Uz brojne domaćine došli su i gosti iz Kalače, Dušnoka, Baje te drugih baćkih naselja, ali i iz Hrvatske, iz prijateljskog naselja Baćine.

Nakon mađarske i hrvatske himne, te preljske pjesme *Kolo igra* u izvedbi starije pjevačke skupine, otvarajući ovogodišnje prelo, okupljene je pozdravio predsjednik Hrvatske samouprave Franjo Anišić, među njima posebno v. d. generalnoga konzula Republike Hrvatske u Pečuhu Vesnu Njikoš Pečkaj, parlamentarnog zastupnika Matu Firtla, zamjenika predsjednika HDS-a Stipana Karagića, predsjednika MZ zbratimljenog naselja Nikolu Marinovića i goste iz Baćine i

Starija izvorna pjevačka skupina „Rozmarin“

Zadra, načelnicu sela Ilonu Žebić te seoske zastupnike, koji su svojom nazočnošću uveličali tradicionalnu zabavu. Zaželjevši svima dobrodošlicu, on je ujedno zahvalio Javnoj zakladi za nacionalne i etničke manjine na materijalnoj potpori. Načelnica sela Ilona Žebić okupljene je pozdravila na mjesnom rackom govoru, kako sama reče, na jeziku oca i matere, budući da hrvatski književni jezik nije učila, poželjevši im dobru zabavu.

U ime parlamentarnog zastupnika dr. Zsolta Semjéna, i u svoje ime, okupljene je

pozdravio i parlamentarni zastupnik Mate Firtl, i to na gradišćanskohrvatskom jeziku. «Za sve nas je važno da sačuvamo svoj identitet. Vrlo mi je drago kad vidim da ste se okupili u ovako velikom broju i da nastojite sačuvati običaje, i svoje hrvatstvo, njegovati tradiciju naših predaka. Želim vam da ovo prelo provedete u veselju i zabavi.»

Izrazivši zadovoljstvo da može biti u krugu baćinskih Hrvata, te gostiju iz prijateljske Baćine i Zadra, gđa Vesna Njikoš Pečkaj uz ostalo je naglasila: «Upravo ovakva druženja i ovakvi kontakti su ono što Generalni konzulat i mi u Hrvatskoj nastojimo potaknuti svojom prisutnošću. Najvrednije je druženje, međusobna suradnja, međusobni kulturni i športski kontakti, i razmjena. Razmjena

Članice školske plesne skupine plešu gradišćanske plesove

iskustava, razmjena koja će produžiti druženja, koja nas mogu povezati i kulturološki i jezično. Od izuzetne je važnosti da na taj način budemo jedni drugima most, i povežemo naše dvije prijateljske zemlje, Hrvatsku i Mađarsku.»

«Prije par godina kad smo krenuli u ovu akciju upoznavanja, koju je potaknuo i pokrenuo bivši generalni konzul dr. Zvonimir Marić, nismo očekivali da ćemo naići na ovako ljubazne i drage prijatelje ovdje daleko od naše Hrvatske, od naše Dalmacije. Vrlo mi je drago što sam večeras čuo dosta hrvatske riječi, nadam se da će svake godine sve više i više naših domaćina govoriti našim mate-

Plesna skupina osnovne škole izvela je i splitske plesove

rinskim jezikom. Pozdravljam vas i pozivam da u što većem broju dođete na naš lijepi Jadran i u našu lijepu Hrvatsku, u Baćinu» –

Plesna skupina osnovne škole izvela je gradišćanske plesove i pjesme

kazao je Nikola Marinović, predsjednik MZ Baćina, ne skrivajući svoje oduševljenje i zadovoljstvo prijateljskom suradnjom s ovdašnjim Hrvatima.

Nakon lijepih riječi uslijedio je prigodni kulturni program koji je otvoren pjesmom Miše Jelića *Svi na prelo!*, a nastavljen nastupom domaćih plesnih i pjevačkih skupina, te tamburaša.

Plesna skupina osnovne škole izvela je gradišćanske i splitske plesove i pjesme, TS «Baćinski bečari» poznate bunjevačke i druge hrvatske melodije, a starija mješovita pje-

Omladinsko plesno društvo «Vodenica» izvelo je splet slavonskih plesova

vačka skupina «Rozmarin» izvorne racke pjesme.

Program je završen nastupom Omladinskoga plesnog društva «Vodenica» spletom slavonskih plesova, a zatim se povelilo kolo, zabavljalo se do zore. Za dobro raspoloženje pobrinuo se TS «Racke žice» iz Dušnoka pod vodstvom Grge Kovača i uz pomoć Krunoslava Kiće Agatića iz Tukulje.

I ovogodišnje Racko prelo pokazalo je da postoji zanimanje za ovakvim okupljanjem naših ljudi, koje je obilježeno druženjem, zabavljanjem i jačanjem nacionalne svijesti.

Tekst i slika: S. B.

Predaja maturalnih vrpca u Pečuhu 9. veljače 2007. godine

Kako brzo rastu naša djeca! To zaključimo u čudu s upitnikom na kraju rečenice na školskim opraštanjima, na svečanostima predaje maturalnih vrpca, dodjele maturalnih svjedodžaba ... I mi, novinari Hrvatskoga glasnika, rastemo zajedno s njima. Još jučer bili su to stidljivi učenici, danas su odrasli ljudi. Pratile smo ih na njihovim prvim nastupima, od vrtića preko osnovne škole kada su se pomalo nespretno snalazili u novoj sredini, pratili smo ih na njihovu putu sazrijevanja, čuli smo priče o njihovim

đačkim nestašlucima, školskim uspjesima i neuspjesima ... I zato zajedno s roditeljskom, vjerujte mi, dragi čitatelju, i u momе se oku pojavila suza 9. veljače u Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krleže na svečanosti predaje maturalnih vrpca. Trideset mladih ljudi na pragu zrelosti. Neki su u istoj školskoj zgradi proveli punih 12 godina, a ako se tome zbroje i godine provedene u hrvatskome dječjem vrtiću u Pečuhu, i 15 do 16 godina. Mnogo ili malo vremena? Dio života za koji su njihovi roditelji, a potom i oni sami odlučili posvetiti njegovanju i usvajanju hrvatskih vrijednosti, identiteta, jezika, kulture, stjecanju prijatelja za cijeli život i formiranju hrvatske zajednice u Mađarskoj. I na kraju ovoga puta i ja sama, a vjerujem i pedagozi hrvatske škole, zajedno s roditeljima se pitaju jesmo li dobro obavili svoj posao. Gledajući mlade i sretne ljude na pozornici pred sobom, moramo zaključiti kako su oni spremni zakoračiti u veliki život.

Hoće li u tom životu i nadalje, ali sada bez pomoći škole, čuvati i njegovati stečeno znanje i priklanjati se svojim korijenima i hrvatskim vrijednostima, ovisi o puno toga, ali svi će se oni jednom, neki odmah, a neki za desetak godina vratiti tu u naše krilo, dovesti svoju djecu natrag u hrvatski vrtić i hrvatsku školu. «Mi nemamo problema s identitetom» – kazat će mi ponosno i gordo. Ima li ljepše od toga.

Učenici trećega razreda Hrvatske gimnazije na čelu s razrednikom Ákosom Kollárom pobrnuli su se kako bi predaju maturalnih vrpca odlikovao prigodan program. Govori, recitacije, pjesma i ples. Svega pomalo, i na mađarskom i na hrvatskom jeziku.

Među gostima bili su uzvanici, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Ivan Bandić, otpravnica poslova Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vesna Njikoš Pečkaj, zastupnik Hrvatske samouprave Pečuha Mišo Hepp ...

Budućim maturantima obratio se ravnatelj škole Gabor Győrvári kazavši kako ih vrpca razlikuje od mladih, ona znači da su na pragu života, karakterizira hrvatski duh škole, a karikatura Miroslava Krleže na njoj i njezinu veselu ozbiljnost. Ponosite se svojim vrpca-ma, svojom gimnazijom, a nemojte zaboraviti kako se i vaši roditelji te profesor žele ponositi vama, zaključio je.

Maturantima i njihovim roditeljima te nazočnima biranim riječima se obratila i gđa Vesna Njikoš Pečkaj, te svakom maturantu posebice uručila poklon-knjigu, dar Generalnoga konzulata, kao znak sjećanja na ovaj značajan datum u njihovu životu. Knjigu je uručila i ravnateljju škole te profesorici Riti Mađar, razrednici četvrtoga, slavljeničkog razreda. Ona se kroz četiri godine brinula o 30 učenika na način koji je najbolje potvrdio buran i topao pljesak kojim su je pozdravila njezina djeca: Aleksandra Bala-

tinac, Dražen Blažev, Andrea Bottlik, Lila Bošnjak, Sandra Dorić, Dora Dudaš, Žanet Grišnik, Matija Hegediš, Timea Hock, Goran Horvat, Martin Horvat, Mira Horvat, Iván Kapitány, Damir Kapoši, Mirela Kőszegi, Borislav Kućanćanin, Albert Lazar, Andrea Majaroši, Dijana Mandić, Kata Mešter, Ildiko Oreško, Andrea Prodan, David Šimara, Maja Soldat, Igor Stanušić, Ida Subašić, Ildiko Švegal, Tomislav Taradija, Lila Trubić, Žuža Ivet Zorić, trideset maturanata Hrvatske gimnazije Miroslava Krleže, generacija 2003./2007.

U maturalnome plesu pokazali su dio svoje mladosti, odveli nas na trenutak u svijet koji je njima važan, a potom se do kasnih noćnih sati bavljali u restoranu Delta na Balu bez alkohola, u organizaciji 11. razreda. Svirao je sastav Badel. Kažu kako je to bila jedna nezaboravna večer.

Branka Pavić Blažetin

Poklade se nastavljaju do Pepelnice

U mnogim se naseljima već održavaju poglade, fašnički balovi, povorke, i to sve do pokladnog utorka, 20. veljače. Zacijelo i u vašim školama se organizira maskenbal na koji se pripremate s maskom, krinkom, larfom ili krabuljom stavljajući na svoje lice, pa da postanete netko drugi, barem toga dana, da se ponašate kao druga osoba, da budete junak iz nekog filma, priče ili da se uvučete u kožu životinje, baš one najomiljenije, te da ludujete i da vam se nitko ne zamjeri. Znaite li odakle potječe maskiranje?

U davna, davna vremena u dalekoj prošlosti ljudskoga roda, dok je čovjek još vjerovao u nadnaravne sile koje mu mogu donijeti i dobro i zlo, upravo je maskiranje bilo način na koji se pokušavalo djelovati na njih. Stavljajući na lice masku životinje koju je želio uhvatiti, i oponašajući njezine pokrete, primitivni je lovac vjerovao da stječe njezinu snagu i da će tako poboljšati ulov, ili je raznovrsnim maskama i obrednim plesovima nastojao utjecati na urod polja. A kad bi duga surova zima iscrplila sve zalihe hrane, opet bi na lice stavljao masku i određenim pokretima i bukom pokušavao otjerati Babu Zimu.

Stari običaj tjeranja zime poznat je u hrvatskom narodu. Običaj se zove poklade, mesopust, fašnik, karneval. U prošleme broju

već ste mogli čitati kako vrijeme održavanja pokladnog ludovanja započinje u siječnju i završava se pokladnim utorkom. Dan koji slijedi nakon fašničkog utorka zove se Čista srijeda ili Pepelnica. Od Pepelnice do Uskrsa je korizma, razdoblje u kojem nema ludovanja i maskiranja.

U svim našim hrvatskim naseljima održavaju se maškare. Jedne od najpoznatijih poklada među našim Hrvatima održavaju se u Mohaču. Cijeli dan bušari se vesele na ulicama s golemim maskama, krabuljama, a održavaju se i male poklade za djecu. Mohačke su poklade već i turistička atrakcija koju posjećuju ljudi iz raznih krajeva.

U našoj matičnoj domovini, također u mnogim mjestima, održavaju se fašničke povorke. Jedan od jedinstvenih fašničkih povorka jest Maškarani reli u Rijeci, koji se 16. put priređuje u tome gradu. Osamdesetak maskiranih vozila odnosno motoriziranih maskara provozaju se i utrkuju na ulicama grada. Prikladno dekorirana vozila pretvaraju se u labudove, cvjetne livade itd. Maškarani reli jedinstven je događaj te vrste u svijetu.

**Maske su nacrtali
našem uredništvu poslali
učenici iz Sumartona**

MALA
STRANICA

Izradila: Dijana Kovači
iz Fiečhaza

Glasnikova mala učilica

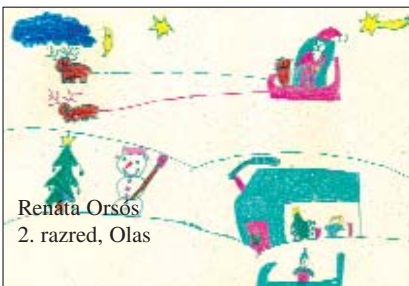
SKRIVAČICE

Među retke sakrila su se glazbala, maskirala su se. Pronađi ih! Evo jednog primjera kako ih treba tražiti: rečenica „Četvero građana sjedi u parku. Skriva se ROG.

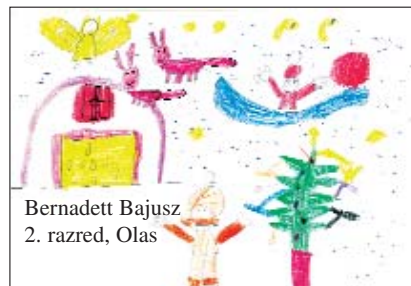
Oni su svirali rano ujutro.
Susjeda Margita rado svira.
Danas sam popravio Ladin prozor.
Trgovac nudi pletenine.
Mom Petru baka kupila glazbala.

ZANIMANJE

Što je zanimanje IČA JELCIN-u.
Kad te bolest stiže, nastoj lči biti mnogo bliže.

Renata Orsós
2. razred, Olas

Bernadett Bajusz
2. razred, Olas

Regina Grubić
5. razred, Koljnof

KALAČA – Nakon svog utemeljenja, Hrvatska manjinska samouprava u Kalači u četvrtak, 15. veljače, u 18 sati organizira prvu svoju kulturnu priredbu. Kako nas je obavijestio predsjednik HMS-a *Bariša Dudaš*, želja im je da se oživi nekadašnja tradicija na „Debeli četvrtak“. Pod nazivom Lakomac, priredba će se održati u gostionici Karamell (Kalača, Baćinska cesta br. 2), goste će zabavljati TS «Racke žice» iz Dušnoka, a u programu će nastupiti Pjevački zbor «Rozmarin» i Plesno društvo «Vodenica» iz Baćina, te izvorna Pjevačka skupina iz Dušnoka.

VANCAGA – Opće prosvjetno središte na Vancagi u Baji srdačno Vas poziva na tradicionalno Bunjevačko prelo koje će se prirediti u subotu, 17. veljače, u 19 sati u školskoj športskoj dvorani. Na zabavi će okupljene zabavljati orkestar «Veseli Vojvođani» iz Berega (Bački Breg) i orkestar «Čabar» iz Baje. Već po običaju, održat će se i prigodni kulturni program u kojem će ove godine nastupiti KUD «Dola» iz Kašada – obavijestio nas je ukratko ravnatelj Joso Ostrogonac, glavni organizator vancaškoga prela.

FIČEHAZ – Na poziv manjinske samouprave, 24. veljače u selu će gostovati KUD Sumarton kako bi prikazao svoja dostignuća tijekom deset godina. Nakon nastupa priredit će se plesačnica.

GORNJI ČETAR – Školari, učitelji i roditelji mjesne škole 16. februara, petak, svečuju fašenjaka. Na programu su karnevalske prezentacije razredov, a zatim pravoda opuštena zabava. Nedilju, 18. februara, s balom se začme trodnevno mulatovanje, službeno zatvaranje mesopusta. Pondiljak u Gorici čekaju gazde mladinu s kušanjem mladoga vina, a utorak pri divojački hiža će pozvati junaki u tanac domačine i goste, u okviru atraktivnoga običaja „Branja rozmarina“, iz kojega će se vrijeda naroditi i posebna koreografija za četarske folkloraše.

UNDA – Ov vikend će biti jako bogat u Gradišću glede fašenjskih tradicij. Subotu, 17. februara, otpodne se začme fašenjska povorka na seoski ulica. Glavni organizator je ljetos mjesna čuvarnica. Otpodne će se na ognju pogoriti lutka, simbolični predstavnik zime, a uvečer će se Undanci moći zabavljati u balu.

IV. Hrvatski bal „Kajkavcev“ u Hečki

Svadbena štimmung u dvorani, pivovna fotoizložba u pivnici

Za svadbom su se nukali grofljini i vino

Kad človik jur treći vikend hodočasti na hrvatske bale, onda već jako čuda česa nij za napisati. Strefimo se uglavnom jur s poznatimi ljudji, dobro se navečeramo, spustimo doli na gutu par medenih tekućinov, a na tancoškoj placi zaistinu se trudimo nutrahititi našu najbolju formu s različitim figurami. Tako se je nekako zgodalo i na Hečki 26. januara, petak, jur na tradicionalnom mjestu umočkih hrvatskih balov, u panzionu Tornácos, ali još su se naredali neki važniji fragmenti, o čemu bi bilo kvar mučati ili je ne spomenuti. Još pred otvaranjem bala umočki tamburaši su zaguslali publiku, a nigdar se ne moremo dovoljno načuditi kako su nek šikani ovi muzičari, ki su sada jur snimili i treću cedjku. Attila Horváth, umočki načelnik, je pri otvaranju bala pozdravio Jelku Perušić, časnu predsjednicu Hajdenjakov iz Dolnje Pulje, ka je jako čuda pomagala mjesnim folklorašem, a i predsjednicu Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj Mariju Pilšić. Uz ostalo je još rekao da pred trimi ljeti prilikom prvoga bala još su bili kao organizatori u stresu, hoće li biti gostov na fešti, ali i onda kot i ovoga dana, do zadnjega mjesta su bile karte rasprodane. Joško Jurinković, predsjednik Hrvatske

Gdo bi se ufao reći da u Umoku nij mladine?

manjinske samouprave se je najbolje tomu veselio da ovu priliku ishasnuju i dođu na bal i oni Umočani ki jur izdavno ne stanuju u rodnom selu. Po ovom uvodu je donaćelnik

Gyula Kishegyi, srični dobitnik na tomboli, s frankovkom nij šparao

sela Tibor Radović uime samouprave predao odličje „Za Umok“ Zsuzsanni Horváth ka je dugo ljet peljajuća osoba u društvenom kulturnom djelovanju. Za svetačnimi momenti je došla još srićnija ura, u koj smo vidili koreografiju Štefana Kolosara s Umočkim veseljem. Gledajući obraze, bojsek smo se tako ćutili kot kad bi bili svi pozvani na svadbenu noć. Zatim su se nukali grofljini i vino, a večera i ovput je bila zvanaredna. Ki je malo počivati htio, mogao se je spustiti u pivnicu, kade je izloženo bilo cirka sto svadbenih kipicov iz Umoka. Ova vridna črno-bijela fotokolekcija uglavnom predstavlja pivovne običaje, fotke hižnih parov od 1940. do 1960. ljet u ovom kajkavskom naselju. Petroviski Timar-trio jur četvrti put je pozvao mlade i zrelije generacije u tanac, a na tomboli su neki nastali bogatiji uz ostalo s flošom od pet litarov frankovke, s drvi za kurenje ili hižicom za cucka.

Ovjekovječeni momenat veselja

-Tiho-

Katolske poklade

U Katolju je 10. veljače bilo živo i veselo. Okupili su se Katoljci i njihovi gosti, članovi KUD-a Tanac i orkestar Vizin, kako bi proslavili katolske poklade. Nekada davno Katoljci, bolje rečeno Katoljkinje, već u ranim prijepodnevnim satima s punim košarama jela i pića upućivale su se na tamošnju „planinu” u vinograde i podrum

nedajbože uhvatile, onda su mu skinule gaće dobrano ispod koljena. Da je to doista bilo tako, svjedoče i danas stariji Hrvati u Katolju, sjećajući se mladosti i nekadašnjeg načina življenja.

Kako se običaji ne bi zaboravili i kako bi se Katoljci okupili upravo oko njih, brine se tamošnja Hrvatska manjinska samouprava, na čelu s Marijom Gugan. Tako su se pobrnuli da i ovogodišnje druženje svima koji su mu sudjelovali ostane u lijepoj uspomeni. Došla su djeca iz Pečuha, Mišljena, Kukinja, Udvara ... sa svih strana unuci i oni sasvim mali kako bi se svi skupa obukli u šokačku nošnju, prevrnuli je i postali bar za jedan dan lijepe katolske poklade. Uputila se povorka sastavljena od plesača KUD-a Tanac, 18 plesačica Plesne umjetničke škole KUD-a

kako bi se veselile u pokladnom razdoblju. Bile su same i nisu ih smjeli pratiti muškarci, tek kadšto pokoji svirac, a ako bi se neki hrabriji „deran” i ohrabrio te se približio mjestu zabave i ženskih šala, žene su ga bez imalo šale počele natjeravati te ako su ga

Baranja koja ima i svoje središte u Pečuhu. Djevojčice su to viših razreda, one dva puta tjedno s glazbenim pedagogom Andrišom Mészárosom vježbaju, a među njima ima i Katoljkinja, ali i učenica iz Setržebeta, Kameda ... Sve češće nastupaju na brojnim seoskim priredbama, a na njih su, naravno, najponosniji roditelji te bake i djedovi. S

njima su u povorci bili mnogi mještani, a sve to uz pratnju sviraca orkestra Vizin. Uputili su se u ranim poslijepodnevnim satima od središta sela prema vinogradima i podrumima do seoskog podruma koji ih je čekao otvorenih vrata, a u njemu svega što usta i oči požele, od dobre kapljice do kolača, ukusnih zalogaja, fanaka ... Veselilo se i plesalo, šalilo, pjevali bečarci do kasnih poslijepodnevni sati kada se upalila lomača, i počela preskakati. Nakon što je počeo padati sumrak, a potom i mrak, uputili su se svi zajedno natrag u selo. Gosti su ugošćeni u seoskom domu kulture, a potom je slijedio dvosatni folklorni program u kojem su

nastupili svirači i plesači KUD-a Tanac te plesačice Plesne umjetničke škole KUD-a Baranja. Nije izostao ni bal. Plesalo se do kasnih noćnih sati. Okupili su se i provedeli Katoljci oko svojih poklada, hvala Bogu i ove godine.

*Branka Pavić Blažetin
Foto: Melita i Ivica Barić*

KOLJNOF – Ove subote će takaj biti veselo i u dotičnom naselju. Društvo u kom djeluje bezbroj aktivistov za Koljnof, pod peljanjem Marijane Pajrić-Frühwirt, u maškare će se oblići i jačuć, tancajuć će razveseliti selčane. Nudit će se frite, grofljini a i vino na ovom zimsko-protulićnom danu. Zbogomdanvanje fašenjku će se završiti s balom.

UNDA – Zastupnici Hrvatske manjinske samouprave ov vikend putuju u Zagreb, pokidob su pozvani na folklorni susret prigorskih kulturnih društav. Predstava i folklorni spektakl je predviđen 18. februara, nedilju uvečer, u dvorani Lisinskoga, a Gradišćanci koji su prez izuzetka svi folklorai HKD-a „Veseli Gradišćanci“ su zašli na hrvatski program prik svojih partnerov i prijateljev u Čučerju.

JURA – Sredinom majuša u ovom gradu se održava regionalno kvalificiranje folklornih društav iz trih županij (Željerna, Jursko-mošonsko-šopronska i Zalska). Kako nam je rekao Štefan Kolosar, peljač HKD-a Veseli Gradišćanci u Undi, umjetnički vodja u Umoku i Gornjem Četaru, trenutačno gvišno se zna da će se ganuti na ovom naticanju mladi i odrašćeni folklorai Unde, Hrvatskoga Židana, Umoka, a ako bude gotova koreografija, onda će sudjelovati na smotri i Četarci. U žiriju – na posebnu prošnju – dobit će mjesto i stručnjak za hrvatski folklor.

KISEG – Koncem prošloga ljeta su Hrvati u ovom gradu svečevali to da na crikvi zopet točno idu turmene ure. No pri obnovljenju crikve sv. Mirka još svenek nij prestanka. Kako piše županijski list Vas Népe, Hrvati dobrovoljno su djelali na crikvi jur dvi subote, i odstranili su vlažnu stijenu izvan crikve, kot i nutri. Slijedeći korak je izolacija i renoviranje fasade ter crikvenoga turma.

KATOLJ – U organizaciji mjesne samouprave sela Katolja, na čelu s načelnicom Ankom Divjak, 10. ožujka u seoskom domu kulture priređuje se tradicionalna proslava vezana uz praznik Dana žena. Samouprava na druženje upućuje poziv svim Katoljkinjama koje čeka prigodan program, stručak cvijeća i ukusni zalogaji.

Šeljinski hrvatski bal

Šeljinski hrvatski bal, u organizaciji Hrvatske samouprave grada Šeljina, u Draškovićevo dvorcu iz godine u godinu okuplja veselo društvo. Nisu rijetki gosti ni iz udaljenijih krajeva koji se toga dana ili večeri, bar nakratko, vrata u Podravinu. Tako je bilo i 11. veljače ove godine. A da bi sve bilo u najboljem redu, brinu se marni organizatori na čelu s Hrvatskom samoupravom i njezinim

predsjednikom Đusom Dudašem. Izvrсна kuhinja Šandora Matorica jamstvo je uspjeha, a orkestar bilo koji da se nađe u Šeljini, neće nikoga razočarati jer da bi jedan bal uspio, uz orkestar uvijek je potrebna i publika željna veselja i zabave, u kolu i paru, uz pjesmu i naravno nezaobilaznu čašicu. Još nije bilo šeljinskoga bala, a da se s njega nisu gosti zadovoljno vraćali svojim kućama, i to u ranim jutarnjim satima, naravno s punim rukama poklona. Jer tombola je više nego bogata. Tako su i ove godine organizatori tombolu prodali za nepunih sat vremena. Dvjestotinjak gostiju pak imalo se i čemu veseliti: od sitnih poklona do televizora i tjeđan dana boravka u Zavičajju d.o. o. na otoku Pagu.

Uzvanici i gosti nisu nedostajali. Među njima ispred Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu prvi konzul Jadranka Telišman sa suprugom, izaslanstvo prijateljskoga grada Grubišnoga Polja i mnogi drugi. Za program svečanog otvaranja pobrinuli su

se Mješoviti pjevački zbor, plesni ansambl i orkestar Ladislava Matuška iz Kukinja. Nepatvorena izvornost njihovih nastupa neće nikoga ostaviti hladnim ni ravnodušnim. Da uživaju u druženju i nastupima, pokazuje i njihova odlučnost pribivati zabavi do kraja te i svojim sudjelovanjem i ne malim doprinosom osigurati uspjeh. Tako na trenutke, dok je „Podravka“ u velikoj dvorani svirala za zaljubljene, Kukinjčani, pojačani Semeljčima, na hodniku su napravili još jedan zvučni okvir uz nezaobilazne bećarce koji karakteriziraju, a što bolje nego pokladno razdoblje u kome je, a i to smo umalo zaboravili, «sve dopušteno».

Branka Pavić Blažetin

